

GEZONDHEIDSZORG IN DE VARKENSHOUDERIJ: NOOD- ZAAK VOOR EEN NATIONALE BEZINNING

dr. R. de Koning,
Onderzoeker Bedrijfshy-
giëne,
Proefstation voor de Var-
kenshouderij

Gezondheidszorg is een actueel onderwerp in de varkenshouderij: naast **mestproblema-
tiek** en slechte prijzen een tijdbom die de sector op termijn het meest bedreigt. Gezondheid wordt een voorwaarde voor export. De gezondheid van Uw varkens is dan ook steeds meer het belang van de hele sector. De gezondheidszorg krijgt dan ook steeds meer een nationaal karakter. Een belangrijk onderdeel daarin is aanpassing van de structuur van de Nederlandse varkenshouderij: individuele varkenshouders zullen met dwingende maatregelen worden geconfronteerd, die niet in eerste instantie zijn gericht op het verbeteren van de gezondheid van de eigen dieren, maar die noodzakelijk zijn om als sector in zijn huidige omvang te overleven.

Eén van de te nemen maatregelen ten aanzien van de bedrijfsopzet is het werken met het zgn. "vuile-weg-principe". Hierbij wordt een strikte scheiding doorgevoerd tussen het "schone" bedrijf en de "vuile" buitenwereld. Op het proefbedrijf van het Proefstation is dat principe al doorgevoerd; de regionale proefbedrijven zullen in de toekomst volgen.

Gezondheidsperikelen

Varkenshouden in deze tijd is geen vetpot. De markt is overvol en dat drukt de prijzen. Bovendien worden de afnemers kieskeuriger. Men wil geen "vette buiken" meer, net zo min als antibiotica en groeibevorderaars. Ook bedenken importerende landen dat varkens (en vlees) uit Nederland een bedreiging voor de gezondheid van de eigen varkensstapel zouden kunnen inhouden. Om de export te garanderen moeten we daarom gezond produceren.

Maar het is niet alleen exportbelang! Gezondere varkens binnen het bedrijf produceren ook beter, tegen lagere kosten en met minder

residuproblemen.

Naast de maatregelen die U binnen Uw bedrijf kunt nemen, is het voorkomen van ziekte-insleep een belangrijk aspect. Dat geldt niet alleen voor ziekten als varkenspest, maar bijvoorbeeld ook voor coli-infecties. Elk bedrijf is bevolkt met bedrijfsspecifieke bacteriën. Het is goed mogelijk met mest juist dat type coli over te slepen dat bij Uw buurman het slingerziekteprobleem veroorzaakt! Het isoleren van Uw bedrijf is dan ook direct in Uw belang. Daarnaast is er natuurlijk het belang van de sector. Het isoleren van alle varkensbedrijven zou in het verleden heel wat varkenspestgevallen hebben voorkomen. Bedrijfsisolatie neemt bij het aanpassen van de bedrijfstakstructuur een belangrijke plaats in.

Van relatief recente datum is de discussie binnen de EEG over het uitbannen van de ziekte van Aujeszky. Het blijkt dat zelfs landen die besmet zijn, daar best iets voor voelen: op veterinaire gronden kun je EEG-grenzen namelijk nog wel sluiten! Als deze ontwikkeling doorzet vallen ook, als dominostenen in een rij, enzoötische pneumonie, schurft, Salmonella enzovoort. Uiteindelijk ben je dan bij een gezondheidstoestand beland, zoals die geldt in Engelse en Deense SPF-programma's.

Verminderen van risico

De gezondheid van de Nederlandse varkenshouderij is een urgent vraagstuk. De tijd van een vrijblijvende aanpak behoort tot het verleden. We moeten zo snel mogelijk tot een één-duidige effectieve opzet van de Nederlandse varkenshouderijsector gekomen. Als we zelf niets ondernemen stevenen we - met Brussel - misschien af op SPF-schema's. Ook in Nederland bestaan daartoe ideeën: de hele sector gaat in die visie op zijn kop: een veel beperkter aantal bedrijven, die worden bevolkt met biggen die door middel van keizersneden zijn gehaald.

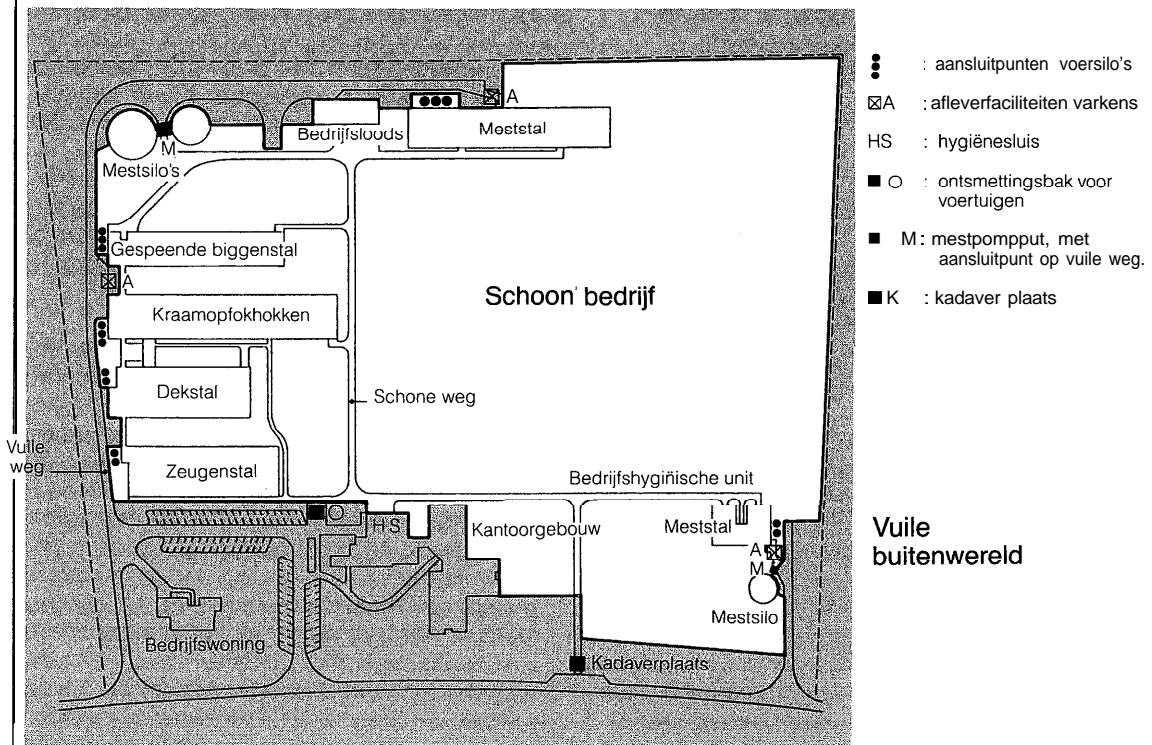
"Dat kan niet voor Nederland", zeggen anderen. In hun visie moet enten en eventueel leven met bepaalde infecties mogelijk blijven. Hierbij wordt naar een hoog weerstandniveau gestreefd en kan, afhankelijk van de situatie in binnen- en buitenland, worden overwogen een bepaalde ziekte uit te roeien. Een testmethode om ziektedragers te kunnen opsporen is daarbij nuttig. De structuur moet ook naar

hun mening grondig worden aangepast. Hiervoor moet binnen de EEG wel vaccinatie mogelijk blijven. Zover is het nog niet. Duidelijk is, dat een éénduidige mening van alle betrokkenen bij de sector over de toekomstige structuur van de Nederlandse varkenshouderij ontbreekt. Die dient er zo spoedig mogelijk te komen. De effecten van een aantal mogelijke oplossingen moeten zeker ook economisch worden doorgerekend. Gelijktijdig kunnen die maatregelen die in elk draaiboek een rol spelen reeds worden nagestreefd. Dat geldt bijvoorbeeld voor het verminderen van risico van verspreiden van ziekten. Bedrijven moeten worden geïsoleerd van de "vuile" buitenwereld; dierstromen moeten worden gereguleerd. Hierbij bestaat er theoretisch geen verschil tussen een gesloten bedrijf en een groep van bedrijven die als gesloten systeem functioneren!

Het vuile-weg-principe
 Bij het vuile-weg-principe wordt ervan uitgegaan dat het bedrijf (relatief) schoon is, terwijl de wereld vuil is. Toch moeten wereldse producten, zoals voer, sperma en dergelijke het bedrijf op en eindproducten (biggen, mestvarkens, mest, enz.) naar buiten. Deze moeten op de grens van schoon bedrijf en vuile wereld worden overgedragen op de transportmiddelen die tot het bedrijf of tot de wereld behoren. De bulkwagen perst het voer vanaf de vuile weg de silo in; de veewagen haalt de mestvarkens op vanaf de afleverplatforms; de mest wordt vanuit de mestsilo via een aansluitpunt aan de vuile weg in de mesttank gepompt; de biggen worden aangeleverd op aanleverplatforms en met interne transportmiddelen naar hun hok gebracht.

Op ieder bedrijf dient hiertoe naar een schoon en een vuil circuit gestreefd te worden. Het

Overgangen tussen vuile weg en schoon bedrijf

Situatie Proefstation - het vuile-weg-principe.

figuur 1: De "vuile" wereld en het "schone" bedrijf zijn gescheiden door hekwerk en sloten. Via hygiënesluis, ontsmettingsbaken voerinblaaspip kunnen mensen, voertuigen en voer het bedrijf binnenkomen. Bedrijfsproducten (varkens, kadavers en mest) verlaten het bedrijf via afleverfaciliteiten, de kadaverplaats en aansluitpunten op de mestpompputten.

vuile circuit bevindt zich buiten het hek, en heeft aansluiting op de openbare weg. Op bijgaande plattegrond is de situatie voor het Proefstation weergegeven. Het schone circuit is alleen toegankelijk via een hygiënesluis en dan alleen nog maar indien strikt noodzakelijk. Wat is dat, "strikt noodzakelijk"? Dat is niet het even in de stal kijken door Uw collega-buurman. Helaas wel vaak het bezoek van Uw dierenarts, de inseminator of een voorlichter! Maar die onder steeds striktere voorwaarden. Natuurlijk hoort daar het aantrekken van bedrijfslaarzen en -overall bij. Op het Proefstation ook douchen als men minder dan 6 uur geleden op een ander varkensbedrijf is ge-

weest. Ook aan dit soort maatregelen moeten we wellicht wennen.

Samenvattend

De gezondheidszorg dwingt de varkenshouderij in de toekomst tot een grondige herstructurering. Een toekomst met drastisch beperkte vrijheden; een toekomst die ons nú noodzaakt tot grondige bezinning - speciaal door varkenshouders - en tot het nemen van maatregelen als het vuile-weg-principe. Is er een alternatief zult U zich afvragen? Jawel, toch maar produceren voor de thuismarkt op 30% van de huidige capaciteit!

NOGMAALS: CCM VOOR MESTVARKENS

ir. G.B.C. Backus,
Hoofd Afdeling Economie,
Proefstation voor de
Varkenshouderij
te Rosmalen

De prijzen van vleesvarkensvoer, de technische resultaten en het wel of niet aanwezig zijn van een brijvoerininstallatie bepalen voor een belangrijk deel wat U voor een kg Corn Cob Mix (CCM) mag betalen.

Inleiding

In proefverslag P 1.15 van het Varkensproefbedrijf in Sterksel zijn de resultaten van een proef met het voeren van CCM aan mestvarkens weergegeven. In de tekst zijn daarbij enkele storende fouten geslopen. Dit heeft geen gevolgen voor de eindconclusie, maar maakt het moeilijk de gevonden resultaten te interpreteren. Daarom wordt de economische evaluatie van het voeren van CCM aan mestvarkens nog eens schematisch weergegeven. Omdat er in de praktijk veel vragen worden gesteld over het voeren van CCM aan mestvarkens, wordt de evaluatie in dit artikel uitgebreid weergegeven.

De technische resultaten

In de proef werd vanaf 6 weken na opleg 41%

van de energie in het voer vervangen door CCM. Het voeren van CCM had alleen invloed op de energie-opname en de energieconversie (dit is EW per kg groei). De energieconversie verbeterde van 3,14 naar 3,02. De voerconversie vergelijken heeft geen zin omdat het droge stofgehalte van CCM veel lager is dan van krachtvoer.

De gevoerde CCM had een samenstelling die lijkt op die van korrelmais. Daarom is het niet zeker of de gevonden verbetering in energieconversie ook in de praktijk is te verwachten.

De maximale kosten van CCM

Op basis van de in de proef gevonden technische resultaten is uitgerekend wat het voeren van CCM per kg mag kosten. Het is niet zeker dat de verbetering in energieconversie ook in de praktijk is te verwachten. Daarom is ook uitgerekend wat de CCM per kg mag kosten als er geen verschil in technische resultaten was geweest. Uit de tabel blijkt dat de maximale kosten van CCM sterk afhankelijk van de prijzen van vleesvarkensvoer. Verder blijkt dat het al of niet verbeteren van de energieconversie als gevolg van het voeren van CCM een verschil uitmaakt van 4 à 5 cent per kg. Als de prijzen van het vleesvarkensvoer toenemen wordt het economische voordeel van een betere energieconversie groter.

Om de prijs te bepalen die U voor een kg CCM mag betalen moet U ook nog rekening houden met de kosten van opslag, de arbeid om de CCM van de kuil naar de brijvoerininstallatie